

zelfde dag een brief aan *Generalkommissar Schmidt* (*Pressedezernent* Janke en Huygen, de secretaris-generaal der NSB, ontvingen er afschrift van) waaraan Blokzijl een vertaling van Brandsma's circulaire toevoegde. In zijn brief berichtte Blokzijl dat de directeur van *Het Dagblad van het Zuiden*, H. A. A. M. Vervoort, gezegd zou hebben, 'dass er nicht daran denke, sich an dieser Sabotage zu beteiligen'¹; Blokzijl kon Schmidt voorts nauwkeurig inlichten hoe men bij de verschillende bladen althans tot 5 januari op Brandsma's stap gereageerd had: de in Eindhoven verworven inlichtingen waren wel zeer uitgebreid geweest! 'Ein Urteil darüber, ob diese Aktion von katholischer Seite sofortiges präventives Eingreifen notwendig macht, steht mir nicht zu', schreef Blokzijl nog.

*'Es ist natürlich möglich, einen sofortigen Konflikt zu vermeiden, dadurch dass dem Hauptquartier der NSB vorgeschlagen wird, bis auf weiteres auf die Anbietung von Inseraten zu verzichten bis die Gesamtlage deutlich übersehbar ist. Ich habe aber gemeint, Ihnen die momentane Sachlage unverzüglich mitteilen zu müssen.'*²

Nu, wat er gebeuren moest, was Janke meteen duidelijk. Nog op de dag waarop hij het afschrift van Blokzijls brief aan Schmidt ontving, stelde hij Schmidt voor, 'Pater Titus Brandsma (Nijmegen) . . . wegen planmässiger Vorbereitung einer gegen die deutschen Besatzungsbehörden gerichteten oppositionellen Bewegung umgehend zu verhaften und einem Konzentrationslager zuzuführen.'³ Schmidt keurde dit voorstel na enkele dagen goed; wij nemen aan dat hij tijd nodig had voor overleg met Seyss-Inquart. Schmidt ging er evenwel óók accoord mee dat de door Blokzijl geopperde suggestie gevolgd zou worden: men moest het conflict niet forceren, beter was het dat de NSB voorlopig aan katholieke bladen geen advertenties ter plaatsing zou aanbieden; Huygen gaf daar op 10 januari zijn goedkeuring aan – dat was dezelfde dag waarop Titus Brandsma met mgr. de Jong de afspraak maakte dat hij een concept zou opstellen voor het bisschoppelijk schrijven dat, gegeven de weerstanden bij een aantal directies en hoofdredacties van katholieke bladen, wenselijk leek.

Het is niet onwaarschijnlijk dat Brandsma dat concept meteen, d.w.z. nog aan de Maliebaan, schreef.⁴ Daarin verklaarde

'het Hoogwaardig Episcopaat uitdrukkelijk dat het opnemen van advertenties van de NSB in uw bladen en eveneens van artikelen welke geheel of ten dele

¹ Blokzijls aantekeningen vermelden onder 8 januari: 'Vervoort Dir. Dagbl. v. h. Zuiden bevestigd adv. kwestie' (DVK, 86/7). ² Brief, 7 jan. 1942, van Blokzijl aan Schmidt (a.v.). ³ Notitie, 7 jan. 1942, van Janke voor Schmidt (a.v.). ⁴ Tekst in Stokman: *Het verzet der Nederlandse bisschoppen*, p. 221-22.